

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 867/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Advokátska kancelária, Masarykova 2, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 32/2013 a jeho uznesením č. k. 3 Cdo 32/2013-442 z 24. apríla 2014, ako aj postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 55/2012 a jeho rozsudkom č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júla 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 32/2013 a jeho uznesením č. k. 3 Cdo 32/2013-442 z 24. apríla 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 55/2012 a jeho rozsudkom č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Zo sťažnosti a k nej priložených rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ sa žalobným návrhom zo 14. mája 1996 domáhal na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) voči žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) zaplattenia sumy 500 000 Sk z titulu nájomného s 0,5 % úrokom od 1. mája 1996 do zaplattenia z titulu zmluvnej pokuty. Sťažovateľ svoju žalobu odôvodnil tým, že so žalovaným dňa 26. júla 1995 uzavrel zmluvu o nájme hnutelných vecí s dohodnutým nájomným vo výške 100 000 Sk mesačne. Žalovaný predmet nájmu podľa zmluvy o nájme hnutelných vecí užíval, pričom nájomné sťažovateľovi neplatil. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ pristúpil k výpovedi z nájmu, ktorú žalovanému doručil 7. novembra 1995. Žalovaný sťažovateľovi predmet nájmu ani po viacerých výzvach nevrátil, v dôsledku čoho vznikol sťažovateľovi voči žalovanému nárok na zaplattenie nájomného za mesiace august 1995 až apríl 1996. Po zohľadnení vzájomných pohľadávok si sťažovateľ voči žalovanému uplatnil pohľadávku vo výške 500 000 Sk s prísl.

Jednotlivými podaniami sťažovateľ postupne modifikoval svoju žalobu a v konečnom dôsledku od žalovaného požadoval zaplattenie sumy vo výške 422 580 Sk.

Súd prvého stupňa svojím rozsudkom č. k. 7 C 457/1999-341 z 23. marca 2010 žalobu sťažovateľa zamietol a určil, že o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v konaní priznal žalobcovi z uplatnených nárokov nájomné vo výške 7 409,73 € (223 225,80 Sk) so 17,6 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 663,87 € od 1. júna 1996 do zaplattenia, pričom nárok na zmluvnú pokutu a poplatok z omeškania považoval za nedôvodné. Zároveň prihliadol na započítaciu námietku žalovaného, v dôsledku čoho považoval nárok sťažovateľa za zaniknutý k 3. februáru 2006, a preto žalobu sčasti zamietol.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal sťažovateľ odvolanie 5. apríla 2010, ktoré doplnil podaním zo 6. apríla 2010, pričom poukazoval najmä na skutočnosť, že prvostupňový súd nezistil náležite skutkový stav veci, z vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nevysporiadal sa s námietkami sťažovateľa a s podstatnými rozpormi, na ktoré sťažovateľ poukazoval. Sťažovateľ bol toho názoru, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu je neobjektívne, v jeho neprospech, v rozpore so zásadou rovnosti, spravodlivosti a objektívnosti súdneho konania a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Krajský súd ako odvolací súd rozsudkom č. k. 2 Co 78/2010-376 z 23. mája 2011 napadnuté rozhodnutie okrem výroku o trovách konania potvrdil. V odôvodnení odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav a svoje skutkové zistenia aj správne právne posúdil a rozhodnutie náležite odôvodnil.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 17. augusta 2011 dovolanie, v ktorom namietal odňatie možnosti konať pred súdom tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, ďalej namietal aj tzv. inú vadu konania a nesprávne právne posúdenie veci vo vzťahu k zmluvnej pokute, poplatku z omeškania a prípustnosti započítania premlčanej pohľadávky.

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením č. k. 3 Cdo 248/2011-412 z 19. marca 2012, ktorým zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu a vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu.

Krajský súd bez nariadenia pojednávania rozsudkom č. k. 2 Co 55/2010-425 zo 14. novembra 2012 rozsudok prvostupňového súdu opätovne okrem výroku o trovách konania potvrdil.

Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku 7. decembra 2012 dovolanie, v ktorom opakovane namietol odňatie možnosti konať pred súdom a porušenie viacerých procesných práv – najmä právo podať návrh na doplnenie dokazovania.

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením č. k. 3 Cdo 32/2013-442 z 24. apríla 2014, ktorým dovolanie sťažovateľa odmietol.

3. Sťažovateľ ďalej v súvislosti so svojou argumentáciou poukazuje na „dôležité rozhodnutia (judikáty)“ ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/97, I. ÚS 26/94, II. ÚS 71/97, II. ÚS 6/03, I. ÚS 242/07, I. ÚS 115/02), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“; napr. rozhodnutie vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997), pričom „namieta porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR(...) a porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...)

(...) Podľa názoru sťažovateľa sú právne závery konajúcich všeobecných súdov -Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod č. k. 7 C 457/1999, Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod č. k. 2 Co 78/1999 a č. k. 2 Co 55/2012 a Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod č. k. 3 Cdo 32/2013 - nezlučiteľné s Ústavou SR a Dohovorom z dôvodov:

- v odvolacom konaní nebol vykonaný sťažovateľom navrhnutý dôležitý dôkaz -výsluch žalovaného na objasnenie podstatných rozporov v jeho predchádzajúcich výpovediach,

- dôkazné bremeno na preukázanie skutočnosti, že žalovaný mal sťažovateľovi dvakrát zaplatiť sumu 400.000,- Sk, súdy protiústavne a v rozpore so zásadou negatívnej dôkaznej teórie presunuli na sťažovateľa,

- výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] nebola zohľadnená v celom rozsahu, ale iba v časti, v ktorej bola v neprospech sťažovateľa, súdy nerešpektovali celkový kontext svedeckej výpovede, súdy neposudzovali ani výpoveď svedka [REDAKOVANÉ],

- všeobecné súdy vstúpili neprijateľným spôsobom do zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom a žalovaným, keď vlastným extenzívnym a doslovným výkladom zmluvných dojednaní nahradili vôľu zmluvných strán - účastníkov konania v rozpore s ich skutočnou dohodou,

- odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov nereflektujú námietky a argumentáciu sťažovateľa podstatnú pre rozhodnutie a nijako nevysvetľujú prijaté závery, kedy neuverili tvrdeniam sťažovateľa, čo spôsobuje, že rozhodnutia sú arbitrárne a nepreskúmateľné,

- súdy pri rozhodovaní neaplikovali elementárnu logiku, keď sťažovateľ priznal platby žalovaného uskutočnené bez dokladu, no popieral by doklad o údajnom zaplatení ďalších 400.000,- Sk, ak by ich reálne dostal,

- rozhodnutia všeobecných súdov obsahujú chybný údaj o výške právoplatne priznanej sumy žalovanému, čo pri akceptovaní započítania má podstatný vplyv na výšku vzájomne započítavaných nárokov,

- sudkyňa prvostupňového súdu sa nesnažila zistiť objektívnu pravdu, dôkazy vyhodnocovala jednostranne, nepreverovala tvrdenia a dôkazy v neprospech žalovaného a svojim postupom porušila právo sťažovateľa na spravodlivý proces,

- nezákonnosť rozhodnutí sa týka aj uplatňovanej a priznanej výšky úrokov z omeškania požadovaných tak žalobcom, ako aj žalovaným, vrátane samotnej dĺžky omeškania,

- odňatie možnosti konať pred súdom (navrhovateľ nebol prítomný na pojednávaní dňa 22.09.2003 a nesúhlasil s pojednávaním v jeho neprítomnosti, no pojednávanie sa napriek tomu konalo),

- prieťahy v súdnom konaní (súdne konanie trvalo 18 rokov),

- postupom konajúcich súdov bol porušený aj princíp kontradiktórnosti a princíp „rovnosti zbraní“.

Uplatnenie si nároku v súdnom konaní je pre sťažovateľa ako právneho laika zložitý proces, preto aby si tento nárok mohol riadne uplatniť, bol nútený osloviť kvalifikovaného právnik. Vzhľadom na to, že súdne konanie trvalo neúmerne dlho (18 rokov), sťažovateľa zastupovali postupne až piati advokáti.

Všeobecné súdy v priebehu konania nezohľadnili argumenty sťažovateľa ako účastníka konania, nevysporiadali sa s nimi v odôvodnení svojich rozhodnutí a nezohľadnili ich ani pri koncipovaní výrokov svojich rozhodnutí, čo aj u sťažovateľa ako právneho laika vyvolalo dojem, že takéto rozhodovanie súdov v právnom štáte nemôže byť prípustné.

V tomto smere sťažovateľ poukazuje na to, že skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany Ústavného súdu vtedy, ak sú prijaté právne závery so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné.“

4. Sťažovateľ je presvedčený o viacnásobnom porušení svojho práva na spravodlivý proces. Toto porušenie vidí prvotne v tom, že «prvostupňový súd nerozhodoval nezávisle a nestranne. Skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania prvostupňový súd

jednostranne vyhodnocoval v neprospech sťažovateľa a dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa nebral do úvahy (napr. výpoveď svedkyne [REDACTED]).

Prvostupňový súd podľa názoru sťažovateľa úmyselne nezistil objektívnu pravdu.

V tomto smere poukazuje sťažovateľ aj na osobu právneho zástupcu žalovaného, ktorý bol v minulosti podpredsedom Okresného súdu Prešov (prvostupňový súd), kde pôsobila a aj pôsobí sudkyňa JUDr. Baranová, ktorá prejednávala a rozhodovala spor v prvom stupni. Zo záverov prvých pojednávaní rovnako nebolo zrejmé, prečo nerozhodla skôr, ale opakovane aj bezdôvodne odročovala pojednávania (skúmali sa nepodstatné veci, napr. 1,5 roka trvajúce odročenie za účelom vyjadrenia pôvodného majiteľa prenajatého zariadenia - Zdroj, š. p., čo všetko tvorilo zariadenie, pričom nešlo o spornú skutočnosť, ktorú teda súd vôbec nemal skúmať) a prvý rozsudok vyhlásila až po šiestich rokoch od začatia konania. Nespôsobilými rozsudkami vytvárala zbytočné trovy konania (súdne poplatky).

Prvostupňový súd okrem toho rozhodol nezákonne a protiprávne. Dôkazné bremeno ohľadom toho, či bola zložená zábezpeka 400.000 Sk presunul na sťažovateľa a to tak, že rozhodnutie oprel o svoj názor, že neuveril obrane sťažovateľa, tzn. že suma 400.000 Sk bola zaevidovaná skôr - ako jednotlivé sumy, ktoré mal žalovaný zaplatiť sťažovateľovi za užívanie zariadenia od februára do júla 1995 (pred podpísaním nájomnej zmluvy).

Sťažovateľ nevie, podľa akých skutkových zistení a z čoho prvostupňový súd vychádzal, keď neuveril jeho obrane. V súvislosti s neudržateľnosťou tohto záveru prvostupňového súdu poukazuje sťažovateľ na výpoveď na pojednávaní dňa 16.01.1997(...)

Pokiaľ prvostupňový súd opiera svoje tvrdenie o výpoveď svedkyne [REDACTED] (účtovníčka, ekonómka), že predmetná suma 400.000 Sk bola v účtovnej evidencii sťažovateľa zaevidovaná ako nájomné za mesiace august až november 1995, je to len dôkazná domnienka prvostupňového súdu a nie je to priamy dôkaz o tom, že žalovaný poskytol sťažovateľovi sumu 400.000 Sk dvakrát. [REDACTED] ako ekonómka iba riešila účtovný problém a to tak, že peniaze prijaté za nájom za mesiace február až júl 1995 bez zmluvného vzťahu zaevidovala ako úhradu faktúr za mesiace august až november 1995, ktoré žalovaný neuhradil. Pre sťažovateľa je nepochopiteľné, prečo prvostupňový súd ako dôkaz bral do úvahy iba prvú časť výpovede a nie celú výpoveď [REDACTED], kde uviedla, že žalovaný žiadnu inú sumu sťažovateľovi ako zábezpeku neuhradil. Z toho vyplýva, že

ekonómka prijala do pokladne dvakrát sumu 200.000 Sk a to v mesiacoch február až júl 1995.

Je neudržateľné a svojvoľné rozhodnutie prvostupňového súdu, ktoré nemá oporu v zistenom skutkovom stave. Prvostupňový súd dostatočne neodôvodnil skutočnosť, prečo neuveril tvrdeniu sťažovateľa, že účelom zakomponovania zábezpeky vo výške 400.000 Sk do nájomnej zmluvy bolo zaevidovanie už skôr zaplatených súm spolu vo výške 400.000 Sk, ktoré mal žalovaný zaplatiť sťažovateľovi ako zálohu na kúpu podniku a nájom za mesiace január až júl 1995. Pravdivosť uvedeného tvrdenia sťažovateľa potvrdzuje aj výpoveď samotného žalovaného dňa 10.01.1997(...), v ktorej žalovaný uviedol, koľko peňazí vyplatil sťažovateľovi, z akého dôvodu a za aké obdobie. Žalovaný netvrdil jasne a jednoznačne, že sťažovateľovi vyplatil ďalšiu sumu vo výške 400.000 Sk ako zábezpeku pri podpise alebo pred podpisom zmluvy. Žalovaný sám uviedol, že dňa 26.07.1995 uzavrel so sťažovateľom nájomnú zmluvu, ktorá bola výhodnejšia pre sťažovateľa, ale neuviedol, že sťažovateľovi vyplatil ďalšiu sumu 400.000 Sk ako zábezpeku. Významnú dôkaznú silu má teda tvrdenie žalovaného, že sťažovateľovi vyplatil iba sumu 400.000 Sk. Pokiaľ by bola zložená zábezpeka, záloha aj nájom, výsledná suma by bola vo výške 800.000 Sk.

Za najdôležitejšiu považuje sťažovateľ výpoveď žalovaného na pojednávaní dňa 14.03.2008, kde žalovaný odpovedal na otázku, či prvých 400.000,- Sk bolo zaplatených v hotovosti a čiastkovo. Žalovaný uviedol: „Bolo to zaplatené v hotovosti. Nevie si spomenúť kedy to bolo, či som už prevádzkoval predajňu alebo nie. Pre odstup času si na to presne nepamätám, ale zdá sa mi, že potom to bolo pojaté do zmluvy, ktorú spísal JUDr. [REDAKOVANÉ], to znamená, že ak sa pýtate na to, či bola vystavená nejaká kvitancia alebo potvrdenie o prijatí týchto 400.000,- Sk, tak bolo to zahrnuté v tej zmluve, ktorú písal JUDr. [REDAKOVANÉ], že to bolo zaplatené.“ Táto odpoveď jednoznačne potvrdzuje skutočnosť, že žalovaný zaplatil žalobcovi pred uzavretím zmluvy len sumu 400.000,- Sk, o úhrade nebolo vystavené žiadne potvrdenie či kvitancia, ale na tieto účely malo slúžiť poňatie tejto sumy do nájomnej zmluvy ako zábezpeky.

Všeobecné súdy sa ďalej nevysporiadali s argumentáciou sťažovateľa v priebehu prvostupňového aj opravného konania, ktorá bola pre posúdenie predmetnej veci relevantná (dôkazné bremeno presunutú na sťažovateľa, výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ], rozpory vo výpovediach žalovaného).

Doslovný výklad textu zmluvy môže, ale nemusí byť v súlade s vôľou zmluvných strán. Ak vôľa zmluvných strán smeruje k inému významu a ak sa ju podarí procesom hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má táto vôľa zmluvných strán prednosť aj pred doslovným významom textu nimi formulovanej zmluvy.

Ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne (zábezpeka) a následne takýto pojem alebo formuláciu jedna zo zmluvných strán zlomyselne zneužije na úkor právneho záujmu druhej zmluvnej strany, nie je možné takéto konanie akceptovať. Všeobecné súdy takýto postup žalovaného napriek tomu pripustili.

Všeobecné súdy pripustili taký výklad zmluvy, ktorý umožnil, aby sa jedna zmluvná strana zbavila svojho záväzku (v tomto prípade platiť nájomné). Súd by sa mal podľa názoru sťažovateľa pri výklade zmluvy vyhnúť výkladu, ktorý je pochybný, a to hlavne s ohľadom na problematické dôsledky, ku ktorým vedie. Prvostupňový súd nijako neskúmal vôľu účastníkov v súvislosti s použitým pojmom zábezpeka.

Žalovaný si neplnil povinnosť platiť nájomné vyplývajúce zo zmluvy, aj keď mu sťažovateľ na jeho adresu každý mesiac zasielal faktúry, ktoré žalovaný nepreberal. Prvostupňový súd pochybil, keď pripustil započítaciu námietku žalovaného, ktorý doslova uviedol, že keď zložil zábezpeku, tak si myslel, že nemusí platiť nájomné. Neskôr na pojednávaní dňa 14.03.2008 ale už žalovaný dokonca tvrdil, že ďalších viac ako 400.000,- Sk postupne po častiach vyplácal žalobcovi na základe faktúr za štyri mesiace do 07.12., kedy vypovedal zmluvu. Pri podrobnom prečítaní nájomnej zmluvy a výklade vôle zmluvných strán je zrejmé, že zábezpeka nebola myslená ako platenie nájomného vopred, čo potvrdzuje aj veta v zmluve, podľa ktorej v prípade skončenia nájmu a odkúpenia prenajatých vecí (za symbolickú cenu 1.000 Sk.) prejde zábezpeka na prenajímateľa. Logickým výkladom preto nemal prvostupňový súd pripustiť započítaciu námietku žalovaného a zasiahnuť tak do podmienok zmluvy tým spôsobom, že aj keď žalovaný neplatil nájomné podľa nájomnej zmluvy, napriek tomu bola suma 400.000 Sk vyhodnotená ako nájomné. Týmto rozhodnutím prvostupňový súd nepochybne poškodil sťažovateľa - prenajímateľa.

Prijatými závermi všeobecné súdy odobrili hrubú nespravodlivosť - žalovaný najprv bez zmluvy (právneho titulu) užíval zariadenie žalobcu, za čo jediné zaplatil, potom ho užíval podľa zmluvy, no bez platenia dohodnutého nájomného a po účelovom skončení

zmluvného vzťahu, žalovaný bezplatne užíval zariadenie a dokonca ho nevrátil žalobcovi, ale predal bez jeho súhlasu tretej osobe, z čoho mal ešte prospech a spôsobil žalobcovi škodu. Za to všetko žalovaný zaplatil žalobcovi spolu sumu 400,000,- Sk a nič viac.

Aj zo zásady „súd pozná právo“ možno vyvodiť, že súd sa musí aj bez návrhu účastníka konania vyrovnáť so všetkými relevantnými právnymi normami aplikovateľnými na konkrétny prípad (poplatok z omeškania, nájomné vo výške 100.000 Sk a nie 35.000 Sk a pod.).

Základným právom účastníka konania je aj právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, v zmysle ktorého je súd povinný sa vyrovnáť so všetkými argumentmi a návrhmi účastníkov konania.

Je nelogické, aby sťažovateľ priznal, že prijal peniaze ako zálohu za nájom bez potvrdenia a bez účasti svedkov a naopak aby poprel, že prevzal sumu vo výške 400.000 Sk uvedenú v ním podpísanej zmluve ako zábezpeku.

Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatuje, že neuveril obrane sťažovateľa, ale neuviedol a ani nijako nezdôvodnil na základe čoho k takému záveru dospel.

Argumenty, ktoré sťažovateľ uvádzal vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, boli podstatné, relevantné a súviseli s podstatou veci. Tieto, odvolacím súdom nezohľadnené, argumenty mohli byť rozhodujúcimi pre určenie toho, či žalovaný sťažovateľovi poskytol alebo neposkytol zábezpeku a za akým účelom. Sťažovateľ vyžadoval, aby sa odvolací súd jeho argumentáciou zaoberal, no bezvýsledne.

Všeobecné súdy ignorovali argumenty sťažovateľa, hoci boli konkrétne, relevantné a závažne. Všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľa zároveň nedodržali svoje povinnosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd - povinnosť uviesť dostatočné dôvody pre svoje rozhodnutie.

Sťažovateľ má rovnako za to, že rozhodnutie súdu musí obsahovať logické a vyčerpávajúce odôvodnenie. V tomto smere sa všeobecné súdy nevysporiadali so všetkými skutočnosťami a preto treba takéto rozhodnutia považovať za arbitrárne. V prvom rade odvolací súd iba opísal skutkový stav prípadu toho istého znenia ako prvostupňový súd (dokonca aj s chybou - právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 22.09.2013 bolo žalovanému priznaná suma 485.068,50 Sk a nie 801.405,70 Sk). Prvostupňový

a odvolací súd sa argumentmi a návrhmi na doplnenie dokazovania sťažovateľa vôbec nezaoberali a nezohľadnili ani jeho návrhy vznesené na samotnom pojednávaní. K týmto argumentom a návrhom sťažovateľa sa súdy nevyjadrili ani vo svojich rozhodnutiach. Vrcholom je podľa sťažovateľa svojvoľné a neudržateľné rozhodnutie sudkyne Okresného súdu Prešov ohľadom nepriznania poplatku z omeškania, pričom samotný prvostupňový súd uviedol, že žalovaný si nesplnil povinnosť vrátiť zariadenie a odovzdal ho tretej osobe bez vedomia sťažovateľa. V nájomnej zmluve je pritom uvedené, že nájomné patrí sťažovateľovi až do doby vrátenia zariadenia, k čomu ani doposiaľ nedošlo.

Sudkyňa Okresného súdu Prešov nerozhodovala objektívne pre obidve strany. Zámerne viedla pojednávanie tak, aby nebola zistená objektívna pravda (najmä pokiaľ ide o zistenie skutočnosti ohľadom zábezpeky zo strany žalovaného), nepožadovala vysvetlenie rozporov vo výpovedi žalovaného týkajúcej sa poskytnutej zábezpeky a neaplikovala ani správnu právnu normu (pri poplatku z omeškania a výške nájomného). Správne sumy konštatovala až po uplynutí štyroch rokov od podania žaloby, v dôsledku čoho mohol žalovaný vzniesť námietku premlčania a ukrátiť tak sťažovateľa o značnú sumu. Sťažovateľ sa navyše domnieva, že takto postupovala zámerne.

Žalovanému okrem toho nič nebránilo v tom, aby v súlade s ustanovením § 120 OSP preukázal, že sťažovateľovi poskytol zábezpeku vo výške 400.000 Sk bankovým výpisom, peňažným denníkom, zmluvou o pôžičke, alebo svedeckou výpoveďou. Sťažovateľ ani nemohol preukazovať skutočnosti ohľadom zábezpeky, nakoľko nenastali. Žalovaný nedokázal uviesť obdobie ani miesto, kde mal sťažovateľovi zábezpeku odovzdať, čo by pri tak vysokej sume nepochybne vedel.

Prvostupňový súd pochybil, keď sťažovateľovi priznal úrok z omeškania iba vo výške 17,6 %, nakoľko sťažovateľ požadoval 18,6 %, pričom žalovanému za rovnaké obdobie priznal úrok z omeškania vo výške 18,3 %. V tejto súvislosti vyvstáva rovnako otázka, či boli súdy oprávnené priznať žalovanému nárok na úroky z omeškania formou kompenzácie.

Súdy pochybili pri skutkovom zistení týkajúcej sa nájomnej zmluvy neuznať sťažovateľovi zmluvnú pokutu po vypovedaní nájomnej zmluvy žalovaným z dôvodu, že sa nejedná o zmluvne dohodnuté nájomné podľa § 623, ale nájomné zo zákona podľa § 723 ods. 1 OZ, teda už nejde o zmluvný záväzok. Záväzok žalovaného platiť nájomné až do vrátenia zariadenia, ktorý mu nevyplýval len zo zákona ale aj z nájomnej zmluvy (bod „B“

nájomnej zmluvy), trval aj po skončení zmluvného vzťahu. Platenie nájomného teda bolo viazané na inú skutočnosť než na skončenie nájomného pomeru, preto nemohlo zánikom zmluvy zaniknúť aj zabezpečenie poskytované zmluvnou pokutou. Sťažovateľ tak má nárok aj na zmluvnú pokutu v zmluvne dohodnutej výške.

Súdy nesprávne právne posúdili aj otázku poplatku z omeškania. Žalovaný nikdy sťažovateľovi prenajaté zariadenie nevrátil, preto nemohlo dôjsť ani k faktickému vráteniu veci. Aj bez ohľadu na to, či sa za vrátenie zariadenia považuje koniec mája 1996, žalobca žiada poplatok z omeškania za dlžné nájomné za obdobie od 07.12.1995 do 31.05.1996 a nie za omeškanie s vrátením zariadenia, preto závery súdov o jeho nepriznaní z dôvodu, že došlo k vráteniu zariadenia a žiadať ho možno len popri nájomnom absolútne neobstojí, keďže poplatok z omeškania bol žiadaný za nájomné, akurát až od 01.06.1996 a z celej výšky.

Prvostupňový súd rovnako konštatuje, že je ťažké uveriť tvrdeniu žalobcu o tom, čo bolo skutočne účelom zmluvy a poskytnutej zábezpeky. Odvolací súd sa aj v tomto smere (alibisticky) stotožnil s odôvodnením prvostupňového súdu, nijako nezohľadnil argumenty sťažovateľa v odvolaní a zohľadnil iba obranu žalovaného. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol žiadne vlastné presvedčivé dôvody, čím podľa názoru sťažovateľa porušil jeho právo na spravodlivý proces. Toto pochybenie následne nebolo odstránené ani Najvyšším súdom SR a sťažovateľ tak z pohľadu uplatnenia si svojho nároku súdnou cestou ostal poškodený a svojich práv sa účinne ani po viac ako 17 rokoch nedomohol.

Na zákonnosť celého konania má vplyv aj procesné pochybenie Krajského súdu v Prešove, ktorým došlo k odňatiu možnosti sťažovateľa konať pred súdom a ktoré spočívalo v neakceptovaní ospravedlnenia a žiadosti sťažovateľa o odročenie odvolacieho pojednávania konaného dňa 22.09.2003, ktorého sa chcel osobne zúčastniť a vypovedať na ňom, a to len z dôvodu účasti jeho manželky, ktorá mala byť jeho zástupkyňou. Sťažovateľ na pojednávaní pred prvostupňovým súdom dňa 25.06.2002 ústne do zápisnice žiadne plnomocenstvo manželke neudelil, naopak uviedol, že bude konať sám.

Rozsudky súdov by mali byť zákonné a spravodlivé. Najvyšší súd SR v predmetnej právnej veci zisťoval iba procesné pochybenia, skutkovým stavom sa vôbec nezaoberal. V konaní nebolo dodržané právo na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu, keď súd

konštantne uvádzal, že rozsudok je po procesnej stránke v poriadku, pričom zistenie súdov ohľadom skutkového stavu a hodnotenia dôkazov je neudržateľné, arbitrárne a v rozpore so zisteným skutkovým stavom.».

5. V súvislosti s uvedenými argumentmi a dôvodmi sťažovateľ v záverečnej časti sťažnosti cituje relevantné časti rozhodnutí najvyššieho súdu (napr. uznesenie 4 Cdo 13/09, 4 Obo 8/2010), ústavného súdu (napr. II. ÚS 410/06, III. ÚS 30/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, IV. ÚS 481/2011 a III. ÚS 153/07) a Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. *Ruiz Torija v. Španielsko* z 9. 12. 1994), ktorými tiež argumentuje v prospech opodstatnenosti svojej sťažnosti.

6. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod č. k. 3 Cdo 32/2013 a Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod č. k. 2 Co 55/2012 porušil základné právo sťažovateľ a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Cdo 32/2013-442 zo dňa 24.04.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Co 55/2012-425 zo dňa 14.11.2012 a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 284,08 Eur na účet jeho právneho zástupcu do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu. (...)“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02)

8. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 32/2013 a jeho uznesením č. k. 3 Cdo 32/2013-442 z 24. apríla 2014, ako aj postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 55/2012 a jeho rozsudkom č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). Inak povedané, povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

9. Vychádzajúc z uvedených princípov a právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal predovšetkým namietaný postup a uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012 odmietnuté ako procesne neprípustné.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles v. Španielsko, rozsudok ESĽP z 28. 10. 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné tiež uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti teda vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

10. Podľa tvrdenia sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo aj odmietnutím jeho dovolania najvyšším súdom a postupom, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo.

Vychádzajúc z uvedených princípov a právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal v prvom rade namietaný postup a uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa.

10.1 Posudzujúc procesný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vo veci sťažovateľovho dovolania konal zákonom

predpísaným procesným postupom (podľa platného a účinného § 10a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Postup najvyššieho súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup dovolacieho súdu a požiadavkami kladenými ústavou a na procesný postup všeobecného súdu. Z hľadiska postupu teda nemožno napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie čl. 46 ústavy a nasl. nič vytknúť.

10.2 Pokiaľ ide o posúdenie skutkových a právnych záverov, a teda v danom prípade interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým treba poukázať na relevantnú časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva najmä, že:

«(...) Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ netvrdil a dovolací súd ich existenciu nezistil. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru dovolateľa je konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. O túto procesnú vadu, spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Uvedená vada konania je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí ani právo

účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces dovolateľ v danom prípade vidí predovšetkým v nedostatkoch odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (tzv. nepreskúmateľnosť). Nepreskúmateľnosť rozhodnutia však judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj R 111/1998). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Ani v iných právnych veciach, v ktorých dovolací súd zotrval na aktuálnosti judikátu R 111/1998, nebolo zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky konštatované porušenie ústavných práv (viď II. ÚS 110/2013, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 161/2012, I. ÚS 275/2012, I. ÚS 35/2013, I. ÚS 33/2013 a II. ÚS 45/2014). Sama skutočnosť, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je prípadne nepreskúmateľné (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nemôže založiť prípustnosť dovolania, lebo nejde o vadu v zmysle § 237 O.s.p.

Pokiaľ dovolateľ vníma porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces i v súvislosti s nenariadením pojednávania odvolacím súdom na účely doplnenia dokazovania, je potrebné poukázať na ustanovenia § 213 ods. 3 až 5 O.s.p., z ktorých vyplýva, že rozhodnutie o potrebe doplnenia či zopakovania dokazovania v odvolacom konaní závisí (pri splnení zákonných podmienok) výhradne od úvahy odvolacieho súdu. Výnimkou sú konania podľa § 120 ods. 2 O.s.p.; i táto sa však vzťahuje len na dôkazy, ktoré sú potrebné pre správne zistenie skutkového stavu, teda nie na dôkazy bezvýznamné, nadbytočné, či nespôsobilé preukázať tvrdené skutočnosti. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že doplnenie či zopakovanie dokazovania v odvolacom konaní nie je potrebné, a pre nariadenie pojednávania nie sú splnené ani ďalšie zákonné predpoklady, pojednávanie nenariaďuje (§ 214 O.s.p.). V danom prípade preto uvedená námietka neobstojí.

Dovolanie je tiež odôvodnené vadou konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (tzv. iná vada konania), ktorú dovolateľ bližšie nešpecifikoval, ako aj nesprávnosťou právnych záverov zaujatých súdmi nižších stupňov, teda nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Dôsledkom inej vady konania je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá, pretože nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia. Tieto závery obdobne platia i pre nesprávne právne posúdenie veci. Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol ako neprípustné. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal. (...)»

Z citovanej časti napadnutého uznesenia možno vyvodiť, že najvyšší súd svoj záver o tom, že dovolanie sťažovateľa je v posudzovanej veci neprípustné, primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. taký postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s dovolacími dôvodmi sťažovateľa.

Ústavný súd teda nepovažuje právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolacieho konania vo veci sťažovateľa, za svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade v tom čase platných a účinných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý by popieral ich účel a zmysel, a nezistil teda príčinnú

súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľa a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa. Osobitne treba zdôrazniť, že za arbitrárny nemožno považovať ani právny názor najvyššieho súdu vyslovený vo vzťahu k nenariadeniu pojednávania odvolacím súdom na účely doplnenia dokazovania, pretože nevykonanie dôkazov v rozsahu podľa predstavy účastníka konania nemôže byť postupom, ktorým by mu súd odňal možnosť konať pred súdom.

Pretože ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali sťažovateľovmu záveru o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 32/2013-442 z 24. apríla 2014, sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

11. Ďalej ústavný súd posúdil tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 55/2012 a jeho rozsudkom č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012.

Ústavný súd vo vzťahu k zachovaniu dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k uvedenému postupu a uzneseniu krajského súdu poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 237/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), v zmysle ktorej sa táto lehota na prípadné podanie sťažností po rozhodnutiach o dovolaniach považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcim právoplatným rozhodnutiam (v posudzovanej veci vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľa ústavný súd tiež poukazuje na to, že súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je tiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších

súduv, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanej veci a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súduv (pozri napr. Helle v. Fínsko, č. 20772/92, rozsudok ESĽP z 19. 12. 1997, bod 60; Rajkovič v. Chorvátsko, č. 50943/99, rozhodnutie ESĽP z 3. 5. 2001, bod 2). Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

11.1 Krajský súd napadnutý rozsudok č. k. 2 Co 55/2012-425 zo 14. novembra 2012 odôvodnil najmä takto:

„(...) Odvolací súd(...) opätovne preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 ods. 1, 2 O.s.p., a to s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu dôvodné nie je. Súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, o veci následne správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní. (...)

V konaní vykonané dokazovanie potvrdzuje, že dňa 26.07.1995 účastníci konania uzatvorili zmluvu o nájme hnutelných vecí - obchodného zariadenia predajne mäso-údeniny a bufetu na ul. [REDAKOVANÉ] č. 1 v [REDAKOVANÉ], pričom nájom bol dohodnutý na dobu 20 mesiacov od 01. augusta 1995 a žalovaný ako nájomca mal platiť nájomné za predmet nájmu v sume 100.000 Sk mesačne (3.319,39 Eur). Podľa nájomnej zmluvy žalovaný ako nájomca mohol nájom jednostranne vypovedať s 1-mesačnou výpovednou lehotou písomne a táto lehota začala plynúť odo dňa doručenia výpovede žalobcovi ako prenajímateľovi.

Listom z 06.10.1995 žalovaný vypovedal nájom uzatvorenej zmluvy s tým, že jej platnosť končí uplynutím 1 mesiaca od doručenia výpovede a po skončení platnosti zmluvy mu žalobca mal oznámiť termín, v ktorom preberie obchodné zariadenie, ktorého je vlastníkom. V nadväznosti na to žalobca listom zo dňa 06.12.1995 konštatoval, že týmto dňom uplynul mesiac od prevzatia výpovede, ktorú musí akceptovať. Nesporne žalovaný hnutelné veci tvoriace predmet nájmu užíval do konca mája 1996 a za uvádzané obdobie má žalobca nárok na zaplatenie nájmu. Uvedené nepochybné plynie z obsahu spisu Okresného súdu Prešov 11 C/229/96, v ktorom sa žalobca domáhal zaplatenia bezdôvodného obohatenia od spoločnosti LIJAREX, s.r.o. Prešov za užívanie hnutelných vecí - obchodného zariadenia spomínanej predajne mäso-údeniny a bufetu, pričom už s účinnosťou od 15.06.1996 bol žalobcovi tento nárok zodpovedajúci inak bežnému nájomnému, priznaný právoplatným rozhodnutím súdu.

V zmysle uzatvorenej nájomnej zmluvy na zabezpečenie jej podmienok žalovaný zložil vo vzťahu k žalobcovi sumu 400.000 Sk (13.277,56 Eur) s tým, že v prípade skončenia nájmu, ak dôjde k odkúpeniu prenajatých vecí, mala prejsť táto zábezpeka na prenajímateľa - žalobcu, a pokiaľ ku kúpe prenajatých vecí nedôjde, spomínanú sumu mal žalobca vrátiť žalovanému do 15 dní od oznámenia žalovaným, že tento nereflektuje na kúpu prenajatých vecí.

Súd prvého stupňa správnym spôsobom posudzoval dôvodnosť započítania tejto sumy žalovaným voči uplatňovaným pohľadávkam žalobcu. Aj odvolací súd sa stotožňuje so zisteniami prvostupňového súdu v tom zmysle, že neboli preukázané tvrdenia žalobcu o tom, že účelom uvedenia zábezpeky tejto finančnej sumy do písomnej zmluvy bolo zaevidovanie skôr zaplatených súm v celkovej výške 400.000 Sk (13.277,56 Eur), ktoré mal žalovaný zaplatiť za nájom pred uzavretím zmluvy. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti správne vyhodnotil realizované výpovede účastníkov v tomto konaní spolu s výpoveďou svedkyne [REDAKOVANÉ], ktorá v spornom čase pracovala v spoločnosti žalobcu ako ekonómka. Zohľadňujúc rozdielne vyjadrenia účastníkov prezentované k účelu takto zložených finančných prostriedkov, prvostupňový súd správne poukázal na to, že spomínaná suma bola v účtovnej evidencii žalobcu zaevidovaná ako nájomné za mesiace august až november 1995.

Pokiaľ ide o zaplatenie žiadanej zmluvnej pokuty v rozsahu 474.176 Sk (15.739,75 Eur), je zrejmé, že v nájomnej zmluve si účastníci dohodli tzv. penále vo výške 0,5 % za každý deň omeškania z dlžnej sumy v prípade nedodržania lehoty splatnosti dohodnutého nájomného. Žalobca v súvislosti s týmto dojednaním poukazoval na dohodnuté úroky z omeškania a žalovaný sa jednoznačne k tejto časti dohody v konaní nevedel vyjadriť, tvrdil, že ide asi o zmluvnú pokutu. Pri akceptácii záveru súdu prvého stupňa o určite a zrozumiteľne dohodnutej zmluvnej pokute, ktorá má patriť žalobcovi v súvislosti s oneskorenými úhradami nájomného za prenajaté hnutelné veci už v predchádzajúcom konaní bolo konštatované, že takáto dohoda účastníkov môže byť platná len po dobu trvania ich zmluvného vzťahu. Žalovaný však vypovedal uzatvorenú nájomnú zmluvu, ktorá tak trvala do 06.12.1995, do tohto obdobia nájomné zo strany žalovaného bolo zaplatené (suma 663,87 Eur sa stala splatnou až po zániku zmluvy), a preto súd prvého stupňa správne poukázal na zánik dohody o zmluvnej pokute ako akcesorického záväzku, existencia ktorého a dôsledky súvisia s hlavným záväzkom - v danom prípade zmluvou o nájme hnutelných vecí. Zmluvnú pokutu možno teda viazať len na prípad porušenia zmluvnej povinnosti.

S účinnosťou od 07.12.1995 do 31.05.1996 patrilo žalobcovi za žalovaným naďalej užívané hnutelné veci nájom, avšak už nie podľa predtým uzatvorenej nájomnej zmluvy, platnosť ktorej skončila, ale v súlade s ust. § 723 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Oprávneným nárokom žalobcu teda bolo nájomné vo výške 663,87 Eur (20.000 Sk) za časť decembra 1995 a následne vo výške 6.745,86 Eur (203.225,80 Sk) v zmysle jeho návrhu za nájomné od 07.12.1995 do 31.05.1996, spolu vo výške 7.409,73 Eur.

V zmysle(...) ust. § 723 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak je nájomca s vrátením vecí v omeškaní, je povinný zaplatiť aj poplatok z omeškania, výšku ktorého určovalo v tom čase nariadenie vlády č. 87/1995 Zb. v ust. § 4 rozsahom 2,5 promile z dlžnej sumy, najmenej však 25 Sk za každý i začatý mesiac omeškania. Ako bolo uvádzané, nájomné za prenajaté hnutelné veci sa platí dovtedy, kým sa prenajaté veci nevrátia prenajímateľovi a to bez ohľadu na to, že podľa zmluvy nájom už skončil. Spolu s nájomným až do vrátenia vecí sa platí aj poplatok z omeškania. Prvostupňový súd preto správne poukazoval na to, že poplatok v zmysle citovaného právneho ustanovenia možno žiadať len popri nájomnom, je nesporné, že žalovaný hnutelné veci po 31.05.1996 už neužíval, a preto nárok žalobcu na

zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 723 ods. 1 Občianskeho zákonníka žiadaný od 01.06.1996 nemôže byť dôvodný.

Vo vzťahu k týmto dôvodným nárokom žalobcu žalovaný v priebehu konania uplatnil započítaciu námietku z titulu úrokov z omeškania za oneskorenú úhradu sumy 385.835 Sk (12.807,37 Eur), keď táto suma vo vzťahu k žalovanému bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 28.06.2002 č. k. 7C/457/99-41 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov z 22.09.2003 č. k. 4Co/188/03-67. Spolu s uvedenou sumou boli spomínanými rozhodnutiami priznané žalovanému aj úroky z omeškania za obdobie od 12.01.1996 do 04.08.1997. Súd prvého stupňa správne zhodnotil, že žalovaný s účinnosťou od 05.08.1997 do 10.01.2006, resp. do 03.02.2006 môže v tejto súvislosti žiadať úroky z omeškania v nižšom rozsahu než ako boli navrhované, a to vo výške 18,3 % ročne. Žalobca k takto realizovanému započítaciemu úkonu zo strany žalovaného vzniesol námietku premlčania poukazujúc na vykonanie tohto úkonu - započítacej námietky dňa 18.04.2006.

Je správny záver prvostupňového súdu o potrebe aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka pri posudzovaní tohto nároku aj v spojení s uplatnenou námietkou premlčania, keďže nemožno spochybníť, že základný právny vzťah plynúci z odpredaja stravných lístkov vznikol z podnikateľskej činnosti a bezprostredne súvisel s podnikaním oboch účastníkov v oblasti prevádzkovania obchodnej činnosti s mäsom a mäsovými výrobkami.

V súlade s § 358 Obchodného zákonníka, na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde. Započítaniu však nebráni, ak je pohľadávka premlčaná, ale premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie.

Započítanie (kompenzácia) je spôsob zániku záväzku nahrádzajúci splnenie. Je však splneniu veľmi blízky, lebo dochádza k uspokojeniu veriteľa. Tento spôsob zániku záväzku má v obchodných vzťahoch značné praktické využitie, pričom jeho základná úprava je obsiahnutá v Občianskom zákonníku (§ 580 a § 581) a aplikuje sa aj na obchodné vzťahy, pokiaľ Obchodný zákonník nemá odchylnú právnu úpravu. Kompenzáciou zanikajú vzájomne sa kryjúce pohľadávky vzájomne veriteľovi a dlžníkovi, ktorých plnenie je rovnakého druhu (najčastejšie peniaze), ak niektorý z účastníkov i bez súhlasu, prípadne i proti vôli druhého účastníka urobí prejav smerujúci k započítaniu. V každom prípade musí ísť o pohľadávky spôsobilé na započítanie a teda také, ktorých započítanie nie je vylúčené

dohodou účastníkov alebo zákonom. Ustanovenie § 358 Obchodného zákonníka všeobecne ustanovuje, ktoré pohľadávky sú spôsobilé na započítanie jednostranným právnym úkonom. Sú to pohľadávky vymáhateľné na súde a započítateľná je aj pohľadávka premlčaná za predpokladu, že premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie. Rozhodujúce teda je, aby v okamihu, keď sa započítateľné pohľadávky stretli, nebola žiadna z nich premlčaná. Pre posúdenie otázky premlčania vzájomnej (započítateľnej) pohľadávky je podľa doterajšej konštantnej judikatúry rozhodná doba stretnutia pohľadávok a nie doba, kedy bol urobený prejav smerujúci k započítaniu. V tomto zmysle vyznieva aj obchodnoprávna úprava v spomínanom ustanovení § 358 v druhej vete Obchodného zákonníka. K zániku započítaných pohľadávok dochádza spätne k dobe, keď sa pohľadávky stali vzájomne započítateľnými a teda spravidla, keď sa stala splatnou pohľadávka neskôr splatná.

Žalobca mal ku dňu 05.08.1997 vo vzťahu k žalovanému splatnú pohľadávku vo výške 7.409,73 Eur so 17,6 % úrokmi z omeškania ročne zo sumy 663,87 Eur počítanými od 01.06.1996. Od 05.08.1997 žalovanému patrilo úrok z omeškania 18,3 % ročne zo sumy 385.835 Sk (12.807,37 Eur) s tým, že táto suma bola uhradená sčasti dňa 10.01.2006 v rozsahu 85.320 Sk (2.832,10 Eur) a dňa 03.02.2006 bola zaplatená suma 300.515 Sk (9.975,27 Eur). Celková započítateľná pohľadávka žalovaného z titulu úrokov z omeškania zo spomínaných súm bola k 03.02.2006 ustálená sumou 19.375,60 Eur. Oproti tomuto do 03.02.2006 započítateľné nároky žalobcu dosahovali celkový rozsah 8.541,32 Eur. Ako sa uvádza vyššie, podstatné je, že v čase stretu vzájomných pohľadávok účastníkov tieto neboli premlčané, a preto je právne nedôvodná námietka žalobcu poukazujúceho na dobu vykonania úkonu žalovaného k započítaniu.

Odvolací súd má za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je s ohľadom na uvádzané dôvody vecne správne, a preto ho potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p. “

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k jeho námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia neobstojí, pretože krajský súd dal odpovede v zásade na všetky právne (o zmluvnej pokute, poplatky z omeškania) a skutkovo (započítanie zábezpeky, pohľadávok) relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu preto spĺňa požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože dostatočne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľa. Všeobecné súdy samy osebe tým, že „*neuverili*“ niektorým skutkovým tvrdeniam sťažovateľa, nepresunuli na neho dôkazné bremeno, pretože v okolnostiach danej veci išlo o štandardné hodnotenie dôkazov. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že súdy pochybili, keď použili „*extenzívny a doslovný*“ výklad pri interpretácii predmetných zmluvných podmienok, ústavný súd poznamenáva, že nie je skutkovým súdom a do záverov všeobecných súdov zasahovať nemôže, pokiaľ tieto nie sú svojvoľné, pričom v danom prípade k takémuto záveru nebolo možné dospieť. K námietke sťažovateľa, že všeobecné súdy „*úmyselne nezistili objektívnu pravdu*“, treba poznamenať, že úlohou všeobecných súdov ani nie je zisťovanie „objektívnej pravdy“, ale zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov (predtým § 1 Občianskeho súdneho poriadku), resp. ochranu ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov (čl. 2 Civilného sporového poriadku). Možno pritom konštatovať, že citované právne závery krajského súdu sú so zreteľom na zistený skutkový stav ústavne udržateľné.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a pretože napadnuté uznesenie krajského súdu je podľa prieskumu ústavného súdu už v režime predbežného prerokovania sťažnosti ústavne materiálne akceptovateľné, bez potreby ďalšieho procesného postupu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

12. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2016